

Fundacja Rozwoju Ziemi Chojnickiej i Człuchowskiej
ul. Wysoka 3
frzchicz@gmail.com
fundacja.pomorskie.info
tel. 608287831

89-600 Chojnice
chojnice@eurodesk.eu
www.facebook.com/frzchicz

Rekomendacje działań w zakresie wzmocnienia działalności społecznej młodzieży i instrumentów edukacji pozaformalnej w Chojnicach

Materiał opracowany na podstawie rezultatów spotkania organizowanego przez Fundację Rozwoju Ziemi Chojnickiej i Człuchowskiej w ramach projektu „Promowanie rozwijania kompetencji obywatelskich, kulturowych i społecznych chojnickiej młodzieży w ramach instrumentów edukacji pozaformalnej”

Chojnice, czerwiec 2015r.

Projekt dofinansowany ze środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Wstęp

3 czerwca 2015 r. w Samorządnym Centrum Młodzieżowym w Chojnicach odbyło się forum wymiany poglądów na temat działalności społecznej młodzieży i edukacji pozaformalnej.

Uczestnikami byli młodzi ludzie, osoby pracujące z nimi oraz decydenci mający wpływ na kształt oferty miasta skierowanej do młodzieży, razem ponad 30 osób. Spotkanie prowadziły:

- Agnieszka Głuszczyńska - psycholog, trener edukacyjny Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, coach International Coach Federation,
- Katarzyna Smoczyńska - psycholog, artterapeuta, trener pedagogiki zabawy, trener Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów KLANZA i Stowarzyszenia Morena.

Organizatorem spotkania była Fundacja Rozwoju Ziemi Chojnickiej i Człuchowskiej, która realizuje projekt „Promowanie rozwijania kompetencji obywatelskich, kulturowych i społecznych chojnickiej młodzieży w ramach instrumentów edukacji pozaformalnej” dofinansowany ze środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

Program spotkania obejmował:

- wzajemne poznanie uczestników, zasad i zakresu pracy oraz informację o projekcie,
- warsztat w ramach którego zebrano krytyczne uwagi na temat uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym i dostępnych instrumentów edukacji pozaformalnej: określano słabe strony, problemy i niedoskonałości istniejących rozwiązań,
- warsztat, w ramach którego wypracowywano wspólną, odważną i idealistyczną wizję, która odpowiadałaby na wszystkie potrzeby i rozwiązywałaby zidentyfikowane wcześniej problemy,
- dyskusja i wypracowanie konkretnych rekomendacji działań w celu przybliżenia wizji w oparciu o istniejące rozwiązania organizacyjne i dostępne zasoby.

Poniżej prezentujemy zbiór krytycznych uwag na temat uczestnictwa młodzieży i oferty Chojnic dla młodzieży oraz kilka propozycji wypracowanych jako przykładowe rekomendacje działań.

Krytyczne uwagi

1. „Nic nie robicie!” - postawy mieszkańców Chojnic

Szereg krytycznych uwag dotyczy biernych i konsumpcyjnych postaw członków społeczności lokalnej miasta. Uczestnicy zauważają brak inicjatywy, tj. brak chęci zaangażowania się w kształtowanie oferty miasta lub brak w ogóle wyobrażenia o tym, że można się angażować. Towarzyszy temu postawa konsumpcyjna i nadmierne oczekiwania względem instytucji, organizacji i innych osób, które według wielu mieszkańców powinny zapewniać im kompletną ofertę różnych aktywności. Wiele osób oczekuje więc gotowych produktów, najlepiej darmowych, wyrażając przekonanie iż organizatorzy różnych aktywności dysponują wszelkimi niezbędnymi środkami i zasobami, powinni więc spełniać oczekiwania wszystkich mieszkańców. Ewentualne braki są traktowane jako wina „innych”, „ich”, „was”.

Niezwykle istotnym i znamionym uzupełnieniem tej uwagi jest obserwowana przez uczestników większa skłonność do angażowania się w działania społeczne młodzieży dojeżdżającej spoza Chojnic, niż samych młodych mieszkańców miasta, którzy zdają się przejawiać bardziej konsumpcyjne i egocentryczne postawy.

2. „Ostatni autobus” - komunikacja publiczna

Istotnym problemem dla młodzieży są skromne możliwości dojazdu. Dotyczy to przede wszystkim aktywności pozaszkolnych. Konieczność wielogodzinnego oczekiwania utrudnia bądź uniemożliwia udział w takich zajęciach.

Uczestnicy zauważają, iż rozgłaszane przez wielu dorosłych opinie dotyczące zbędności funkcjonowania komunikacji publicznej, nie znajdują potwierdzenia. Młode osoby nie mają swoich samochodów. Klimat nie pozwala na ciągłe korzystanie z rowerów, zresztą na zajęcia pozaszkolne często trzeba dostarczyć narzędzia pracy (np. instrument muzyczny).

3. „Co ludzie powiedzą?” - brak liderów młodzieżowych, brak reprezentacji młodzieży

Uczestnicy zauważają brak w środowisku lokalnym liderów młodzieżowych – osób które potrafią mobilizować rówieśników do wspólnego działania na rzecz społeczności lokalnej, reprezentować interesy młodych i działać na arenie publicznej. Jest to ściśle związane z powszechną biernością.

Aktywność społeczna nie jest w modzie. Często traktowana jest pobłażliwie, albo wręcz pogardliwie.

Szkoły realizując programy nauczania kształtują liderów, jednak ich aktywność często zamyka się w szkole i oznacza przede wszystkim wybitne wyniki w nauce, czasami też działanie na rzecz społeczności szkolnej. Jednak prawdziwa aktywność społeczna ma miejsce poza szkołą i poza godzinami zajęć. Do aktywności na rzecz społeczności lokalnej szkoły przygotowują w małym stopniu. Nie mają ku temu narzędzi. Młode osoby chcące zrealizować jakąś inicjatywę pozaszkolną nie mogą specjalnie liczyć na wsparcie szkoły. Nie mając wiedzy jak działać, ostatecznie nie podejmują aktywności, bądź zniechęcają się natrafiając na przeszkody i bierność społeczności.

Istotną konsekwencją takiego stanu rzeczy, jest brak funkcjonującej w mieście reprezentacji młodzieży. Młodzieżową Radę Powiatu Chojnickiego zlikwidowano kilka lat temu. Młodzieżowa Rada Miejska w Chojnicach od roku praktycznie nie funkcjonuje. Decyzje dotyczące młodzieży podejmowane są bez jej udziału, nie są z nią konsultowane.

4. „16 lat? Za stara!” - ograniczona oferta zajęć

Oferta zajęć dodatkowych zarówno w szkołach ponadgimnazjalnych, jak i Chojnickim Domu Kultury jest oceniana jako zbyt skromna oraz niedostosowana do rzeczywistych potrzeb młodzieży.

Młodzi ludzie jednoznacznie skrytykowali pomysły ograniczania liczby godzin zajęć dodatkowych w szkołach ponadgimnazjalnych. Wskazywano, że i tak zajęć tych jest niewiele, a dostęp do nich wcale nie jest łatwy. W kontekście tego, że powiat chojnicki kilka lat temu zlikwidował Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury, decyzje o dalszym ograniczaniu wspierania młodzieży wywołują sprzeciw. Młodzieżowe Domy Kultury działające jako placówki oświatowo-wychowawcze (wychowania pozaszkolnego) w ramach ogólnego systemu edukacji narodowej generują co prawda znaczne koszty, jednak są sprawdzoną i skuteczną formą organizacji w czasie wolnym od nauki zajęć wychowawczo-dydaktycznych. Takiej placówki w Chojnicach nie ma. Chojnicki Dom Kultury jest miejską instytucją kultury, nie jest placówką oświatowo-wychowawczą. Powiatowe placówki oświatowo-wychowawcze (bursa, poradnia psychologiczno-pedagogiczna) pełnią zasadniczo inne funkcje.

W Chojnickim Domu Kultury wskazywano, że ze względu na brak miejsca brakuje też oferty dla większej ilości grup, w szczególności różnych środowisk alternatywnych (np. muzyków rockowych, którzy ostatecznie znaleźli dla siebie miejsce w centrum młodzieżowym). Oferta domu kultury nie jest powszechna. Zajęcia są częściowo odpłatne, co dla niektórych osób stanowi istotną

barierę. Dodatkowo płatne są też wszelkie wyjazdy. Organizacja niektórych zajęć jest bardziej zorientowana na osiągnięcie przez uczestników dobrych wyników, niż zapewnienie powszechnego dostępu do kultury. Okazuje się np. że w wieku 16 lat jest już za późno aby zainteresować się tańcem.

Wskazano, iż problem ten dotyczy również organizacji sportowych. Kluby i organizacje sportowe, mimo iż deklarują jako swój cel „upowszechnianie kultury fizycznej” bywają zorientowane bardziej na wyniki sportowe. Brakuje też oferty zajęć w alternatywnych dyscyplinach sportowych. Jak zauważono, znaczna część oferty uległa komercjalizacji – realizowana jest w formie pełnej odpłatności przez osoby prowadzące działalność gospodarczą.

5. „Co się dzieje?” - brak informacji dla młodzieży

Istotną barierą w angażowaniu się i korzystaniu z oferty zajęć jest brak informacji. Oferty zajęć pozalekcyjnych w swojej szkole często nie znają nawet jej uczniowie. Nie znają też możliwości korzystania z oferty pozaszkolnej czy zasad współpracy z organizacjami pozarządowymi. Często w ogóle nie wiedzą czym są organizacje pozarządowe.

Przepływ informacji pomiędzy różnymi organizatorami aktywności młodzieżowych jest słaby. Przy Samorządnym Centrum Młodzieżowym działa lokalny punkt informacyjny Eurodesk. Nie posiada jednak stałych źródeł finansowania i kadry pracowników. Jego działanie opiera się o wolontariat.

Komunikacja z młodzieżą nie jest też mocną stroną instytucji publicznych. Młodzież jako grupa docelowa działań jest traktowana poważnie jako podmiot edukacji szkolnej. Dla młodzieży aktywnej poza szkołą barierą współpracy z instytucjami publicznymi jest ich formalne, sztywne podejście. Młodzi ludzie skarżący się na brak wsparcia ze strony władz publicznych przyczyną dopatrują się w asekuracyjnym podejściu polityków. Zdają sobie sprawę, że działania młodzieży na arenie publicznej nie gwarantują sukcesu. Co jednak jeśli gdy chcą zrealizować inicjatywę dla społeczności lokalnej? Oczekiwaliby wsparcia, równego dostępu do środków publicznych i infrastruktury, a także większego zaufania i empatii, często bowiem działania młodzieży w przestrzeni publicznej spotykają się z nieufnością, czego symptomem są interwencje straży miejskiej wobec gromadzących się grup.

6. „Skatepark – to już chyba 8 lat” - braki w infrastrukturze dla młodzieży

W infrastrukturze miasta wskazano kilka braków, które ograniczają jego atrakcyjność w oczach młodzieży.

W pierwszej kolejności wskazano brak skateparku, o który nieformalne grupy młodzieży zabiegają już od około 8 lat. O interwencję prosi się też obiekt domu kultury, bowiem pomieszczenia w których odbywają się zajęcia z młodzieżą są w bardzo złym stanie, a także brakuje tam miejsca na dodatkowe aktywności.

Brakuje również miejsc do pozaszkolnych spotkań młodzieży, w rodzaju świetlic, w których można pobyć razem, porozmawiać. Wskazano, iż lokale komercyjne nie są najlepszym miejscem dla takich spotkań ze względu na ograniczone możliwości finansowe młodzieży oraz komercyjną ofertę lokali kształtującą negatywne nawyki (alkohol, fast food). Samorządne Centrum Młodzieżowe jest przestrzenią dla młodzieży wykonującej konkretne prace (muzyków, fotografów itp.), też nie jest więc dostępne dla wszystkich. Świetlice prowadzone przez Ośrodek Profilaktyki Rodzinnej funkcjonują przy szkołach podstawowych i gimnazjach (poza jednym wyjątkiem), a ich oferta jest postrzegana jako otwarta dla młodzieży.

Wskazywano iż dostęp do części publicznej infrastruktury sportowej jest ograniczony. W szczególności dotyczy to stadionu miejskiego, do którego dostęp mają przede wszystkim osoby związane z jednym klubem sportowym. Inne osoby lub grupy nieformalne obowiązuje wysoka odpłatność, o ile obiekt w ogóle jest dostępny.

Rekomendacje

Poniżej przedstawiono kilka propozycji wypracowanych przez uczestników spotkania w odpowiedzi na zdiagnozowane braki w ofercie dla młodzieży. Niektóre z nich uzupełniają się wzajemnie, niektóre są wobec siebie rozwiązaniami wariantowymi. Rekomendacje stanowią punkt wyjścia do opracowania szczegółowych projektów. Wskazano również potencjalnych realizatorów wymienionych działań.

1. „Eksperymentalny sygnał dobra”.

Kampania społeczna „Eksperymentalny sygnał dobra” byłaby odpowiedzią na powszechną bierność mieszkańców. Obejmowałaby ułatwienie dostępu do informacji i szkolenia na temat działalności społecznej i wolontariatu.

Istotnym elementem takiej kampanii jest upowszechnianie wiedzy na temat działających w mieście organizacji pozarządowych, ofercie przez nie tworzonej, a także lepsze zrozumienie zasad działania samorządów i ich instytucji. Jednym z postulatów było też utworzenie punktu informacyjnego dla młodzieży w ogólnie dostępnym i znanym młodzieży miejscu (np. dom kultury, centrum młodzieżowe). W praktyce może być to poszerzenie wachlarza usług oraz profesjonalizacja lokalnego punktu informacyjnego Eurodesk działającego przy centrum młodzieżowym. Informacja musi jednak docierać do szkół, np. poprzez udział konsultantów w lekcjach wiedzy o społeczeństwie i godzinach wychowawczych. Sama dostępność informacji w punkcie przy tak niskim poziomie wiedzy społeczeństwa na temat działalności społecznej jest bowiem niewystarczająca. Wymaga to ścisłej współpracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi.

Realizatorzy: Gmina Miejska Chojnice, organizacje pozarządowe, Fundacja Rozwoju Ziemi Chojnickiej i Człuchowskiej, szkoły ponadgimnazjalne.

2. Komunikacja publiczna

W mieście takim jak Chojnice funkcjonowanie transportu publicznego ma kluczowe znaczenie dla młodzieży dojeżdżającej z okolicznych miejscowości. Brak możliwości transportu w godzinach popołudniowych oznacza mniejsze możliwości angażowania się w działalność w mieście i słabsze związki z Chojnicami. Rozkłady jazdy powinny być więc dopasowane do godzin zajęć szkolnych oraz umożliwiać dojazdy również przy uwzględnieniu zajęć pozaszkolnych (powroty po godzinie 17.00). Pojazdy powinny być adekwatnych rozmiarów, zazwyczaj niewielkich.

Pewnych rozwiązań można się doszukiwać w nowych trendach polegających na organizacji wspólnych przejazdów z pominięciem systemu transportu publicznego (car-pooling), którego obsługą mogłaby się zajmować np. organizacja pozarządowa. Przeszkodą dla takich rozwiązań mogą być kwestie prawne związane z odpowiedzialnością prawną i spełnianiem określonych wymogów.

Realizatorzy: gminy powiatu chojnickiego, Powiat Chojnicki, Miejski Zakład Komunikacji i inni przewoźnicy, organizacje pozarządowe.

3. Młodzieżowa Rada Miejska

Młodzieżowa Rada Miejska powinna być zbiorem liderów, osób zaangażowanych i niezależnych, które same wychodzą z inicjatywą. Inicjatywa członkostwa w Radzie nie powinna wychodzić od opiekunów i nauczycieli. Młodzieżowa Rada Miejska działa w celu wspierania i upowszechniania idei samorządowej. Aby ten cel skutecznie realizować niezbędne jest funkcjonowanie mechanizmu „wyławiania liderów” - wspierania aktywnych osób już na etapie działania w szkole konkretną wiedzą (szkolenia, mentoring) aby mogli podjąć świadomą decyzję o kandydowaniu do Rady. Wiedza o zasadach i celach działania Rady powinna być powszechna. O kandydowaniu do Rady nie powinny decydować niewłaściwe przesłanki, takie jak chociażby chęć zorganizowania jakiejś imprezy, do czego członkostwo w Radzie nie jest absolutnie konieczne. Również głosujący powinni mieć dokładną wiedzę na temat zasad i celów funkcjonowania Rady.

Już wybrani Radni powinni mieć do dyspozycji pogłębione wsparcie merytoryczne w postaci szkoleń i mentoringu, przy zachowaniu jednak ich wolności i niezależności. Nauczyciele i opiekunowie pełnią tu ważną rolę.

Młodzieżowa Rada Miejska powinna dysponować własnym budżetem w ramach budżetu miejskiego (patrz również punkt „Fundusz Młodzieżowy”). Przy czym nie rozumie się przez to wyłącznie środków na obsługę działalności Rady.

Należy mieć na uwadze, iż Młodzieżowa Rada Miejska ma charakter konsultacyjny, więc decyzje podejmowane przez samorząd lokalny (Radę Miejską, burmistrza), w szczególności te, które dotyczą bezpośrednio młodzieży, powinny być z Radą konsultowane i powinno mieć to swoje odbicie w treści aktów wydawanych przez Radę.

Realizatorzy: Gmina Miejska Chojnice, szkoły ponadgimnazjalne.

4. Zajęcia pozalekcyjne.

Propozycje młodzieży w tym obszarze zmierzały przede wszystkim do zapewnienia większego wpływu młodzieży na kształtowanie oferty zajęć.

Zajęcia pozalekcyjne w szkołach.

Tematy zajęć pozalekcyjnych powinny być w większym stopniu kształtowane przez samych uczniów (np. analiza wyników nauczania uzupełniona ankietami). Umożliwia to bardziej samodzielny rozwój młodych ludzi. Sytuacja w której to nauczyciele poszukują chętnych na zajęcia nie jest prawidłowa. Informacja o zajęciach pozalekcyjnych powinna być też ogólnodostępna.

Realizatorzy: Powiat Chojnicki, szkoły ponadgimnazjalne

„Oddajcie nam dom kultury!”

Propozycja spotkania lub innej formy przekazania informacji o potrzebach młodzieży decydującej (dyrekcja domu kultury, rada programowa). Spotkanie prowadzone np. w formule warsztatów przyszłościowych pozwoli wypracować ofertę odpowiadającą szerszym grupom młodzieży i poznać realne możliwości domu kultury.

Oczekiwania młodzieży wobec domu kultury są wysokie również ze względu na brak wyspecjalizowanej placówki jaką był Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury. W spotkaniu na temat oferty domu kultury warto więc uwzględnić zaangażowanie Powiatu Chojnickiego i jego jednostek organizacyjnych (np. wsparcie finansowe domu kultury lub wspólna oferta z jednostkami takimi jak Eksperymentarium czy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna). Na podobnych zasadach w spotkaniu mogliby wziąć udział przedstawiciele organizacji pozarządowych tworzących ofertę dla młodzieży.

Realizatorzy: Chojnicki Dom Kultury, Powiat Chojnicki, organizacje pozarządowe.

5. Fundusz Młodzieżowy

Utworzony wspólnie przez samorządy i lokalne firmy prywatne fundusz wspierający małymi dotacjami (np. 500 zł) drobne przedsięwzięcia młodzieży (np. koncerty, przedstawienia, warsztaty, plenery, akcje społeczne). Mechanizm byłby prostszy od stosowanego w konkursach dla organizacji pozarządowych. Środki powinny być dostępne przez cały rok (np. nabór ciągły / przyznawanie środków co miesiąc lub kwartał). Fundusz może być zarządzany przez operatora wybranego w konkursie lub przetargu. Może też zajmować się tym Młodzieżowa Rada Miejska. Warto zaznaczyć,

że podobne rozwiązania funkcjonują już w innych miastach (np. Gdański Fundusz Młodzieżowy).

Realizatorzy: samorządy lokalne, lokalne firmy, organizacja pozarządowa lub Młodzieżowa Rada Miejska.

6. Świetlice osiedlowe.

Nieodpłatne zajęcia klubowe, warsztatowe i temu podobne są z powodzeniem realizowane na terenach wiejskich w świetlicach. Świetlice i/lub kluby powinny funkcjonować również na terenie miasta i pełnić role osiedlowych miejsc spotkań, a także przestrzeni do realizacji pozaszkolnych inicjatyw młodzieży i innych grup. Pomieszczenia byłyby nieodpłatnie udostępniane na takie inicjatywy (ale nie na imprezy towarzyskie i komercyjne). Miejsca takie mogłyby być prowadzone we współpracy z samorządami osiedlowymi. Czynne byłyby w godzinach popołudniowych. Świetlice lub kluby młodzieżowe mogą być prowadzone przez samorząd lub organizację pozarządową. Stawia im się wysokie wymagania wynikające z ciągle niedopracowanych przepisów prawa (ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), więc należy liczyć się z kosztami takich działań (lokal o odpowiednim standardzie, profesjonalna kadra). Warto jednak podkreślić, iż w wielu miastach takie placówki sprawdzają się.

Realizatorzy: Gmina Miejska Chojnice (w tym np. Ośrodek Profilaktyki Rodzinnej), samorządy osiedlowe, organizacje pozarządowe.